

Література

1. История русской литературы XX века. Первая половина. Кн. 1 / под ред. Л. П. Егоровой. – М. : Флинта, 2014. – 450 с.
2. Казак В. Лексикон русской литературы XX века / В. Казак. – М.: РИК «Культура», 1996. – 491 с.
3. Лазебник Ю. Поэзия XX века: слово, текст, мир / Ю. Лазебник, В. Ярмак. – К. : Наукова думка. – 140 с.
4. Паутова О. А. Творчество Игоря Северянина: аксиологический аспект: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук: 10.01.01 / О. Паутова. – Тверь, 2006. – 18 с.
5. Северянин Игорь. Стихотворения / Игорь Северянин. – М. : Советская Россия, 1988. – 464 с.
6. Тынянов Ю. Поэтика. История литературы. Кино / Ю. Тынянов. – М. : Наука, 1977. – 576 с.

УДК 821.161.2 - 32. Тютюн. Гр 09

Н. І. Гноєва*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна***Мотивна структура новелістики Григора Тютюнника (до 85-річчя від дня народження)**

Гноєва Н. І. Мотивна структура новелістики Григора Тютюнника (до 85-річчя від дня народження). У статті визначені провідні концепти новелістики Григора Тютюнника – любов і біль. Особлива увага приділена аналізу специфіки художньої реалізації мотивів самотності, відчуження, соціальної та екзистенційної незахищеності людини, розкриттю рис світовідчуття персонажів, психологічної глибини характерів у новелах «Нюра», «Смерть кавалера», «Медаль». Розглянута драма «маленької» людини, втрата її автентичності, моральна деформація особи у складних соціальних обставинах. Схарактеризовано образ дивака в новелі «Дикий».

Ключові слова: мотив, самотність, відчуження, незахищеність, характер.

Гноєва Н. И. Мотивная структура новеллистики Григора Тютюнника (к 85-й годовщине со дня рождения). В статье определены основные концепты новеллистики Григора Тютюнника – любовь и боль. Главное внимание уделено анализу своеобразия художественной реализации мотивов одиночества, отчуждения, социальной и экзистенционной незащищенности человека, раскрытию особенностей мироощущения персонажей, психологической глубины характеров в новеллах «Нюра», «Смерть кавалера», «Медаль». Рассмотрена драма «маленького» человека, потеря самоидентичности, моральная деформация личности в сложных социальных обстоятельствах. Охарактеризовано образ чудака в новелле «Дикий».

Ключевые слова: мотив, одиночество, отчуждение, незащищенность, характер.

Gnoyeva N.I. Motif Structure of HryhirTutiunnyk'sNovelistics(to the 85th Birthday Anniversary).

The article defines the main concepts of HryhirTutiunnyk'snovelistics – love and pain. It focuses on analysing the originality of the artistic realization of the motifs of man's loneliness, estrangement, social and existential insecurity, on revealing the peculiarities of the heroes' world-view, the psychological depth of characters in the short stories Niura, Chevalier's Death (SmertKavalera), Medal. The drama of the "little" man is considered as well as the loss of self-identity, moral deformation of the personality in difficult social circumstances. The image of the queer man in the short story Wild (Dyky) is characterised.

Key words: motif, loneliness, estrangement, insecurity, character.

Григор Тютюнник – знакова постать в українському культурологічному просторі, чий метафізичний бунт проти системи, абсурдності буття, екзистенційний біль за людину співзвучні європейському екзистенційному бунту. В основі українського руху шістдесятників, до якого належав і Григор Тютюнник, якраз і був екзистенційний бунт проти системи.

Осмислюючи проблему знаковості постаті письменника, його естетичного феномену, Р. Мовчан відзначала, що він «уособлення бунту прихованого, бунту в літературі, бунту не руйнівного, а будівничого. Себевіднайдення й утвердження у слові було для письменника рівнозначне прагненню зберегти своє внутрішнє «я», не вбити, а виплекати в собі *постать творця* (виділення автора – Н. Г.), носія вже оновленої, а також потенційно обновлюваної естетики. Саме

своїм мистецтвом, що існувало поза політикою, ідеологією, в самодостатній сутності, він підпільно підривав авторитет соцреалізму як апології тоталітарної системи. У цьому його знаковість» [4:27].

Говорячи про естетичний феномен Григора Тютюнника, варто відзначити, що 5 грудня 2016 року – 85-річчя від дня народження митця, чия доля, як і доля його старшого брата Григорія Тютюнника, була пов'язана з Харківським університетом, у якому він протягом 1957–1962 років студював російську філологію, про які він напише в автобіографії як про «щасливі п'ять років навчання в університеті на філологічному факультеті, те, що я й люблю» [1: 23]. А в листі до брата від 22 вересня 1957 року писав: «Університет для мене – більше, ніж я того чекав. Мої уявлення про нього були викривлені і зовсім необґрунтовані. Тут навчать не тільки помічати, фіксувати певні факти, але навчать і аналізувати їх правильно, без

зайвих гарячковості і багатослівного гніву, який мені притаманний. Тут навчать відсвітати різного роду полову і все те, що колись здавалося вартим уваги...» [1: 90].

Саме в університеті почалася творча діяльність Гр. Тютюнника. У 1960 році він написав першу новелу російською мовою «В сумерки», яку було надруковано в журналі «Крестьянка» в 1961 році. Згодом він переклав твір на українську мову і більше не розлучався з рідною мовою. Саме з цього твору ведеться відлік художньої творчості Гр. Тютюнника. Хоча в книзі спогадів однокурсників митця «Поговорити б, Григир, треба» (2001), виданій до 70-річчя з дня його народження, відзначається, що перше оповідання «Начинающие» він написав на першому курсі й опублікував в машинописному журналі «Энтузиаст» в жовтні 1958 року, а друге оповідання «Отступница» було надруковано в грудні 1959 року. Обидва оповідання надруковані в книзі спогадів. Хоча сам автор не включав їх до видань своїх творів, очевидно, вважаючи учнівськими. У газеті «Энтузиаст» Гр. Тютюнник виступив і в жанрі нарису: у 1960 році в газеті було розміщено нарис «С третьей полки», який було надруковано в 1990 році в українському перекладі – «З горішньої полиці».

А вже невдовзі побачать світ книги «Зав'язь» (перша збірка, 1966), «Деревій», «Батьківські пороги», «Крайнебо», «Коріння» та інші, які засвідчать появу справжнього майстра слова, для якого творчість була священнодійством. Він прийшов у літературу, щоб розгадати «вічну загадку любові», таїну людської душі, щоб розкрити неповторний дивосвіт людських характерів, а через них – і той нелегкий час, абсурдний світ, у якому людина відчувала соціальну та екзистенційну незахищеність, відчуження, самотність.

Художніми первнями новелістики Гр. Тютюнника є любов і біль. А. Шевченко зазначав, що «у нього був <...> аж надто низький «больовий поріг» [12: 327]. Письменник підкреслював: «Іноді я відчуваю людину, як рана – сіль» [1: 66]. Добре відомий і часто згадуваний у дослідженнях його діалог з автором-початківцем, який прагнув дізнатися секрети майстерності митця: «Вас не колюче в серце, коли побачите побиту життям людину, і не відчуєте її стану. Пишіть собі те, що пишете... – Ну все ж таки, секрети є? – Та є! Є! Повна душа болю! Передаю секрет – біль... Так ви ж його не візьмете...» [1: 277]. Ось цей екзистенційний біль за людину і визначає суть творчості Гр. Тютюнника.

Говорячи про цей біль як константу художнього світу письменника, не можна не звернути уваги на роздуми Р. Мовчан над тим, чи зрозуміє сучасне покоління «глибину того страждання, того болю, який носили в собі Григир Тютюнник, Василь Симоненко, Василь Стус – усе їхнє покоління? Це розуміння потрібне хоч би для

того, щоб не судити, а зуміти психологічно умотивовано, соціологічно грамотно пояснити багато чого в нашому житті – як минулому, так і майбутньому» [4: 25].

Думається, що саме через психологічно переконливі характери сучасний читач зрозуміє цей біль. Наскрізними рисами світовідчуття персонажів Григора Тютюнника є самотність, відчуження, незахищеність. Відчуття самотності, відчуженості були провідними і в світосприйманні самого письменника. Р. Мовчан справедливо підкреслила, що «його новели стали самовираженням, звільненням душі від непосильного тягара – відчуття власної відчуженості, власної самотності» [5: 152].

Стан самотності, відчуження, незахищеності відчуває більшість персонажів митця. Тому, аналізуючи художню неповторність, психологічну глибину прози Григора Тютюнника, дослідники В. Дончик[2], Р. Мовчан[5], І. Захарчук[3], Л. Мороз[6], Г. Райбедюк[2], Л. Романюк[2], Н. Тульчинська[9] та інші звертають увагу на ці особливості внутрішнього світу його героїв, на тип дивака у творчості митця.

Ми з'ясуємо особливості художньої реалізації мотивів самотності, відчуження, незахищеності на прикладі новел «Нюра», «Дикий», «Медаль», «Смерть кавалера», які виявляють нівелюючий вплив абсурдної дійсності на людину.

Григир Тютюнник болісно реагував на втрату людиною своєї екзистенційної автентичності, полохливість, покірливість. Спостережливий письменник занотував у своєму записнику діалог дядька і племінника, який виявляє той страх, що нівелює особистість в умовах тоталітарної дійсності: «Дядько сидів і їв борщ у чайній.

– Чого ви, дядьку, такі худі? – спитав у нього племінник (на базар удвох приїхали).

Дядько перестав їсти і сказав:

– Ми перелякані. – І знову пристав до борщу» [10: 72].

Унікальною в плані розкриття драми «маленької» людини, втрати її автентичності є новела «Нюра». Автор уже на початку твору, подаючи портретну характеристику головного персонажа Івана Киричка, акцентує увагу на виразі лякливої покори: «вужькоплечий і сухогрудий чоловік, обличчя якого, здавалося, ніколи не знало ні радості, ні гніву, ні печалі, а мало один лише постійний вираз давньої лякливої покори, наче хтось тупнув колись на Нюру ногою і сказав: «Не смій!» [10: 215]. Ця полохливість підкреслюється в окремих портретних деталях: «мляве, мов стояча вода, Нюрине обличчя, полохливі його руки, очі, брови, навіть вуха» [10: 216]; «іде, бувало, а очі так і промовляють до хат і собак, людей і тнів, гусей і квітів попід призьбами: «Плохенький я, не займіть мене» [10: 216].

Після одруження зі «всесмікуватою і всезнайкуватою» дівчиною Нюрою він «ще ніби дужче скулився душою» (виділення наше –

Н. І.) [10: 216] і прагнув виявити самовідданість своїй господині, у всьому підкоряючись їй, повторюючи кожну фразу. Тому односельці й назвали його іменем дружини – Нюра.

Навіть хода виявляє його лякливості: «стеле свої дрібненькі обачні кроки, ніби не по землі йде, а по тонкому льоду, під яким – прірва <...>» [10: 217].

Боячись висловити свою думку, Нюра уподобав слово «немов» і вживав його скрізь, «щоб той, хто слухає, не подумав часом, що саме отак Нюра і міркує» [10: 215].

А був він людиною з іскрою божою, і важко було повірити, що півнів, «по-парубоцьки напружених в шиях, спинах і ногах» [10: 216], вирізьблених на фільончастих бильцях ліжка, вивела колись рука смирного хлопця Івана Кирячка.

Нюра був рахівником у колгоспі, потім вийшов на пенсію. І люди тепер зневажали його. Їм здавалося, що він добре живе. І ніхто не здогадувався, як нелегко живеться подружжю з трьома пристаркуватими доньками, яких ніхто не бере заміж. Нюра болісно пережив родинну драму – зневагу молодшої доньки Мані довго очікуваним зятем. «Він стояв посеред двору зсутулений, з опущеними вздовж пальта руками і невидючими очима дивився кудись мимо хат, садків, городів, навіть мимо самого неба» [10: 224]. Саме тоді він уперше висловив самостійно думку без захисного слова «немов»: «Людину тепер ніхто не бачить. Він сказав це так, наче знав давно. Без усяких «немов». Знав!...» [10: 225].

Григор Тютюнник гостро порушував проблему соціальної незахищеності людини. Варто хоча б звернутися до новели «Медаль», яка не була надрукована за життя письменника, а оприлюднена вперше в 1985 році. У ній з психологічною переконливістю розкриваються реалії повоєнної дійсності: напівгольне існування, виснажлива праця, байдужість до людини. Як підкреслює О. Неживий, новела «<...> повною мірою відображає трагічний голодомор 1947 року, а особливо відчуження офіційної влади від простої людини-трудівника» [7: 48]. Це відчуження яскраво виявляється через образ колгоспника Данила Глиці, в минулому героя-фронтовика. Він заслаб від голоду так, що не міг підвестись: «<...> ноги понабрякали так, що вже й холоші вище як до литки не підкачувалися, попід очима налились важкі водяні міхури, руки стали негнучкі, немов отерпли» [11: 305]. Але голова колгоспу постійно нагадував про необхідність виходити на роботу. Одного разу він наказав з'явитися до сільбуду, де, як згодом з'ясувалось, Глиці мали вручати медаль «За трудову доблесть». Украй виснажений чоловік слухняно виконав цей наказ, хоча дорога до сільбуду була для нього наймовірно важкою. Вручення медалі проходило в атмосфері фальшивої урочистості – урочисто освітлена сцена, стіл, накритий червоною скатертиною, пафосні виступи

промовців, привітання уповноваженого з району і побажання здоров'я і трудових успіхів. Ця «урочистість» була різким дисонансом до стану охлялого Данила Глиці, який у напівзабутті чув хвалебні промови і навіть без сторонньої допомоги не міг підвестись на сцену для отримання медалі: «Східці на сцену були високі, тому Данько довго діставав до них ногою, а діставши, почав виважувати й другу, та мало не впав при цьому, бо друга нога не піддавалася – немов примерзла до підлоги» [11: 308]. Долаючи нелегкий шлях від сільбуду додому, в холодну хату, він відчепив медаль із засмальцьованої куфайки і затис її в кулаці, вона <...> студила старечі пальці, як крижина» [11: 309]. Не турботу про людину, пошану до неї виявляє це нагородження, а злочинну байдужість, блюзнірство влади.

Григор Тютюнник з особливою проникливістю говорить про стан самотності й незахищеності дітей і людей похилого віку (новели «Смерть кавалера», «Кленовий пагін», «Вуточка», «В сутінки»). Так, у новелі «Смерть кавалера» письменник через сприйняття дитини – учня ремісничого училища Їгорка Човнового – розкриває світ дорослих, гострі моральні колізії, драматизм повоєнного життя, показує, як страх руйнує людські душі навіть тих, хто героїчно пройшов через воєнні випробування. Через виразні художні деталі автор показує, як нелегко живеться родині Човнових у голодні повоєнні роки, та ще й втративши годувальника (батько загинув на війні). Тож училище було порятунком від голоду. Для Їгорка Човнового з певного часу (з появою замполіта Валерія Максимовича) училище набуло й іншого значення. Валерій Максимович як учасник війни, який відзначався мужністю, став для підлітка втіленням відваги, справедливості, надійності. Його уважне ставлення до кожного хоч трішки заповнювало відсутність батьківської турботи й любові, сприяло пробудженню й утвердженню людської гідності, викликало сподівання на поліпшення ситуації в училищі, в якому панував диктат директора Сахацького, нівелююче ставлення до особистості. Саме замполіт уперше виокремив сором'язливого хлопчика із загалу, дав можливість повірити в себе. Тим більшим було розчарування, потрясіння Їгорка, коли він став очевидцем морального падіння свого авторитету, вимушеного компромісу Валерія Максимовича з директором училища Сахацьким під час справедливого протесту учнів проти неякісного харчування, обкрадання дітей. Спочатку вони по-різному сприйняли цей неординарний для училища випадок. Для замполіта це був вияв бунту проти несправедливості. Він був на боці дітей. Для директора це був недопустимий вияв непокори, незалежності, політичної диверсії. Короткий діалог, який відбувається між ними, тим паче на очах ремісників, виявляє протилежність їх моральних позицій, різне ставлення до вихованців, підриває владу директора. Він не може дозволити, навіть

допустити незгоди із заведеним ним порядком, хай це буде і герой війни. Для підтвердження своєї «вищості» в Сахацького є надійний механізм приборкання незгодних – засідання бюро партії, яке передбачає підкорення партійній дисципліні. І учні невдовзі переконаються в негативній дії цього механізму, побачать зміни, які відбулися з Валерієм Максимовичем, бо саме він виступив перед вишикуваними ремісниками, сповненими тривоги за своє майбутнє. Виступ замполіта був протилежним очікуваному учнями, він співпадав зі словами Сахацького. Це був чітко розрахований хід директора, його реванш за спробу Валерія Максимовича захистити обездолених дітей, відстояти справедливість, виявити свою позицію, зберегти свою екзистенційну автентичність.

Замполіт, уникаючи поглядів дітей, говорив про політичну диверсію, про гру на руку ворогів, про тяжкий злочин перед народом. Це була поразка людини, сильною духом, вольовою. Вразливий на кривду, на нещирість, на непослідовність, Ёгорко Човновий болісно реагує на роздвоєння Валерія Максимовича між справедливістю і страхом. Йому болить не тільки особиста кривда (за обмовою старости групи його було відраховано з училища), а й втрата віри в людську гідність, у перемогу добра над злом. За цією складною ситуацією, відтвореною Гр. Тютюнником з психологічною переконливістю і глибиною, бачиться драма кількох поколінь. Письменник показав моральну деформацію людини в складних соціальних обставинах.

У новелі «Дикий» митець розкриває «драму відчуження спільноти й індивіда» [3: 10] через характерний для його творчості образ дивака – Санька Бреуса. Він гостро відчуває самотність, брак комунікації. Батьки померли, і рідна хата стала пусткою. «Санько ще не вжився в самотину» [10: 233]. Тому в неділю він ішов «між люди». Однак не зустрічав односельців, спілкування з якими заповнювало б духовний

вакуум, знімало б відчуття самотності: «така вулиця – як не дід, то баба, а то й нікого» [10: 227]. Оточення він сприймає як «павучню»: усе товчуть одне одного як не за курку, то за межу, то за сонце, що світить не в один лише двір, а ще й у сусідів...» [10: 230]. Тому й виникає в Санька ностальгія за справжнім, повноцінним життям, у якому місце сильним особистостям: «А за Дніпром, немов далекі хмари в погожий день, бовваніють над водами гори та церкви білі, золоті верхі сяють поміж ними. А в горах ліси гудуть споконвічні, і через те солов'їв там не чути, хіба що орли в небі кружляють та ходять присмерковими ущелинами люди – в овечих шапках, з твердими синіми очима, під брови захованими, та з мідними топірцями в руках замість костюрів. Ото люди!» [10: 230]. Як слушно зауважує І. Захарчук, «міфологізація минулого, населеного сильними індивідуальностями, визначає вибір, перед яким опиняється Санько. Сам факт наявності цього вибору є початком опору до знеособлення людини в спільноті» [3: 10].

Виходом зі стану неприкаяності, самотності для героя може бути гармонійний світ природи. «Санько подумав, що добре було б вивчитися десь на лісника та в лісі й жити» [10: 231]. І потяг до природи, і ностальгія за справжнім життям, і пам'ять про батьків свідчать про прагнення Санька Бреуса протистояти нівелюючим обставинам, зберегти особистісне начало.

Аналіз мотивної структури новелістики Григора Тютюнника, зокрема мотивів самотності, відчуження, незахищеності, дає можливість розкрити художню неповторність митця, психологічну глибину його характерів, вболівання за збереження екзистенційної автентичності людини. Дослідження провідних мотивів прози Григора Тютюнника є перспективним для осягнення естетичного феномену митця, неповторності його художнього світу.

Література

1. Вічна загадка любові: Літ. спадщина Григора Тютюнника. Спогади про письменника. – К.: Рад. письменник, 1988. – 495 с.
2. Григій Тютюнник. Нові дослідження і матеріали: науковий збірник до 80-річчя від дня народження Григора Тютюнника. – Луганськ: Ноулідж, 2012. – 388 с.
3. Захарчук І. Проекція дивака у творчості Григора Тютюнника / І. Захарчук // Дивослово. – 1998. – № 10. – С. 9–12.
4. Мовчан Р. Григій Тютюнник – знакова постать в українській культурі чи естетичний феномен? / Р. Мовчан // Слово і час. – 2005. – № 7. – С. 23–27.
5. Мовчан Р. Мотив відчуження особистості в творчості Григора Тютюнника / Р. Мовчан // Третій Міжнародний конгрес українців 26-29 серпня 1996 р. – Х.: Око, 1996. – С. 150–154.
6. Мороз Л. Григій Тютюнник: нарис життя і творчості / Л. Мороз. – К.: Дніпро, 1991. – 205 с.
7. Неживий О. Григій Тютюнник: Текстологічна та джерелознавча проблема життя і творчості: Монографія / О. Неживий. – Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 272 с.
8. Поговорити б, Григій, треба: До 70-річчя з дня народження Григора Тютюнника. Спогади. Літературна спадщина: перші оповідання / упоряд. В. М. Шевелєв, Л. А. Шевелєва. – Х.: ХНУ, Видавничий центр, 2001. – 176 с.

9. Тульчинська Н. М. Своєрідність художнього вираження психологізму у творчості Григора Тютюнника: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література» / Н. М. Тульчинська. – Дніпропетровськ, 2002. – 16 с.
10. Тютюнник Г. Твори. Книга 1: Оповідання. – К.: Молодь, 1984. – 328 с.
11. Тютюнник Г. Твори. Книга 2: Повісті. – К.: Молодь, 1985. – 327 с.
12. Шевченко А. Талант любові. Життєвий і творчий шлях Григора Тютюнника / А. Шевченко // Тютюнник Г. М. Твори. Книга 2: Повісті. – К., 1985. – С. 314–327.

УДК 821.161.2-144.09

К. О. Голубнича

Луганський національний університет імені Т. Шевченка

Полікультурність та полікультурний підхід у компаративних дослідженнях балади

Голубнича К. О. Полікультурність та полікультурний підхід у компаративних дослідженнях балади
Статтю присвячено використанню полікультурного підходу у компаративних дослідженнях жанру балади. В основі полікультурного методу лежить міжнародний полілог культур, що сприяє всебічному вивченню різноманіття культурних феноменів, в тому числі і літературних творів. Бінарний характер явищ в рамках полікультурного підходу надає можливість порівняння зовнішньої структури та внутрішнього змісту літературних творів на рівні міжлітературної інтермедіальної взаємодії, що є метою компаративного аналізу в літературознавстві. Балада являє собою синкретичне явище, тісно пов'язане як з іншими галузями мистецтва, так і з локалізованими різновидами в різних культурних регіонах, що робить полікультурний підхід найбільш плідним в компаративних дослідженнях. Компаративістика надає змогу виділити як загальні баладні архетипи, що належать до універсального фольклорного світобачення, так і особливості варіацій жанру, що відкриває перспективи майбутніх досліджень у цій сфері.
Ключові слова: балада, полікультурність, компаративістика, фольклор, синкретизм, бінарність, плюралізм, парадигма.

Голубничая Е. О. Поликультурность и поликультурный подход в компаративных исследованиях баллады. Статья посвящена использованию поликультурного подхода в компаративных исследованиях жанра баллады. В основе данного метода лежит международный полилог культур, способствующий всестороннему изучению разнообразия культурных феноменов, в том числе и литературных произведений. Бинарный характер явлений в рамках поликультурного подхода дает возможность сравнения внешней структуры и внутреннего содержания литературных произведений на уровне межлитературного интермедиального взаимодействия, которое является целью компаративных исследований в литературоведении. Баллада представляет собой синкретическое явление, имеющее тесную связь как с другими видами искусства, так и локализованными разновидностями жанра в различных культурных регионах, что делает поликультурный подход наиболее продуктивным в компаративных исследованиях данного жанра. Компаративистика помогает выделить общие балладные архетипы, относящиеся к универсальному фольклорному восприятию мира и одновременно особенности вариаций жанра, что открывает перспективы будущих исследований в данной сфере.
Ключевые слова: баллада, поликультурность, компаративистика, фольклор, синкретизм, бинарность, плюрализм, парадигма.

Golubnitcha K. O. Polyculture and Polycultural Approach in Comparative Investigations of the Ballad
The article considers usage of the polycultural approach in comparative ballad investigations. The basis of this approach is the international polylogue of cultures, that is conducive to comprehensive analysis of cultural diversity including literary works. Binominal character of polycultural phenomena allows to compare external structure and internal content of literary works that is considered to be the aim of comparative literary studies. Ballad is a syncretic phenomena which is strongly connected both to the other cultural fields and localized versions of the genre in different cultural areas. This makes the polycultural approach one of the most productive methods in comparative investigations. Comparative literary study helps to distinguish universal ballad archetypes that belong to common folk outlook and at the same time it points out the peculiar features of genre variations, that makes perspective of future investigations in this sphere.
Key words: ballad, polyculture, comparativistics, folklore, syncretism, binominal, pluralism, paradigm.

Полікультурний підхід до вивчення літератури є найбільш перспективним в рамках процесу світової культурної інтеграції та складає фундамент багатьох досліджень в сучасному літературознавстві. Вивчення вітчизняної літератури неможливе без екскурсу у світовий літературний процес, що передбачає певне порівняння та зіставлення основних поетичних компонентів, жанрів, особливостей творів з метою розмежування історико-соціальних складових будь-

якої літературної традиції. Метою дослідження є виділення поняття «полікультурність» як базового елементу компаративних літературознавчих досліджень та висвітлення особливостей полікультурного підходу до поетичного аналізу балади, що є актуальним питанням сучасного літературознавства.

Базою полікультурності як світового феномену є процес полілогу культур та становлення гуманістичної парадигми в якості доміанти культурного процесу. Полікультурність сприяє посиленню інтегративних процесів в науці, таким